

УДК 005.342:658.012.2

JEL Classification: M10, O31, D83

КРЕАТИВНІСТЬ МИСЛЕННЯ ЯК ЗАПОРУКА ПРИЙНЯТТЯ НЕСТАНДАРТНИХ БІЗНЕС – РІШЕНЬ

<https://orcid.org/0000-0001-6014-9999>

ID дослідника: N-1032-2018

ID автора Scopus: 57201116674

Капранова Лариса Григорівна, завідувач кафедри економічної теорії та підприємництва, Державний вищий навчальний заклад «Приазовський державний технічний університет», доцент, кандидат економічних наук, kapranova_l_g@pstu.edu

Larysa Kapranova, Head of the Department of Economic Theory and Entrepreneurship, State Higher Educational Institution "Pryazovskyi State Technical University", Associate Professor, Candidate of Economic Sciences

L. Kapranova, Creativity of Thinking as a Guarantee for Making Unconventional Business Decisions

The article provides an overview of the current state of unconventional decision-making approaches in business and the problems businesses face in addressing them. This includes an examination of social and cultural factors that influence the perception and attitude toward unconventional business solutions.

The role of creative thinking in solving these problems is explored, highlighting its potential for generating innovative solutions and alternative perspectives. The article aims to provide a solution-oriented approach to understanding the role of creative thinking in the acceptance of unconventional businesses. By studying the challenges faced by enterprises and investigating strategies to overcome them, we can propose ways to create a more inclusive and dynamic business environment.

It concludes that creative thinking is characterized by several key traits that set it apart from traditional thinking methods. Firstly, individuals with creative thinking skills are open and willing to explore new ideas. They are not constrained by preconceived notions or biases but rather approach problems with fresh perspectives. Secondly, creative thinkers have the ability to think unconventionally and establish connections between seemingly unrelated concepts. They can see patterns and links that others may not notice, enabling them to come up with innovative solutions.

Keywords: creativity, business environment, thinking, creativity, innovations, innovativeness, unconventional thinking.

Капранова Л.Г. Креативність мислення як запорука прийняття нестандартних бізнес – рішень

В статті надано огляд поточного стану нестандартного підходу до прийняття рішень в бізнесі та проблем, з якими стикаються бізнес, щоб їх вирішити. Це включатиме вивчення соціальних і культурних факторів, які впливають на сприйняття та ставлення до нестандартного бізнесу.

Досліджено роль творчого мислення у вирішенні цих проблем, підкресливши його потенціал для створення інноваційних рішень і альтернативних перспектив.

Стаття має на меті забезпечити орієнтований на рішення підхід до розуміння ролі творчого мислення в прийнятті нестандартного бізнесу. Вивчаючи проблеми, з якими стикаються підприємства, і досліджуючи стратегії їх подолання, ми можемо запропонувати шляхи створення більш інклюзивного та динамічного бізнес-середовища.

Зроблено висновок, що креативне мислення характеризується кількома ключовими рисами, які відрізняють його від традиційних способів мислення. По-перше, люди, які володіють навичками творчого мислення, є відкритими та готовими досліджувати нові ідеї. Вони не обмежені упередженими думками чи упередженнями, а радше підходять до проблем зі свіжих поглядів. По-друге, творчі мислителі мають здатність мислити нестандартно та встановлювати зв'язки між, здавалося б, непов'язаними концепціями. Вони можуть бачити закономірності та зв'язки, які інші можуть не помітити, що дозволяє їм придумувати інноваційні рішення.

Ключові слова: креативність, бізнес – середовище, мислення, творчість, інновації, інноваційність, нестандартне мислення.

Постановка проблеми. У сучасному бізнес-середовищі, який швидко змінюється, ведення нестандартного бізнесу стає все більш важливим. Нестандартний бізнес - відхиляється від традиційних моделей і кидає виклик звичайним практикам. Ці підприємства часто

стикаються з унікальними проблемами, щоб отримати визнання та утвердитися на ринку. Одним із ключових факторів, який може сприяти прийняттю нестандартного бізнесу, є креативність мислення. Прийняття нестандартного бізнесу має вирішальне значення для сприяння інноваціям і економічного зростання. Однак ці підприємства часто стикаються з опором і скептицизмом через свою інноваційність. Традиційні підприємства та споживачі можуть вагатися щодо прийняття нових ідей і незнайомих концепцій. Ось тут починає діяти творче мислення. Заохочуючи інноваційні та нестандартні ідеї, креативне мислення може допомогти подолати розрив між нестандартним бізнесом та його цільовою аудиторією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному бізнес-середовищі, яке характеризується швидкими змінами та високим рівнем конкуренції, креативність мислення стає одним із ключових факторів успіху. Останні дослідження і публікації підтверджують, що креативність не лише сприяє генерації нових ідей, але й відіграє вирішальну роль у прийнятті нестандартних бізнес-рішень.

Мета статті. Стаття спрямована на дослідження ролі креативного мислення в сприянні розвитку бізнесу та пропонує орієнтований на рішення підхід для вирішення цієї проблеми. Результати дослідження. Розуміючи фактори, які перешкоджають прийняттю нестандартного бізнесу, ми можемо розробити ефективні рішення, які використовують креативне мислення для сприяння прийняттю та успіху.

Результати дослідження. *Не можливо не погодитись з Едвардом де Боне який зазначив, що: творчість передбачає порушення умовностей, щоб поглянути на речі в новому світлі.*

Креативне мислення знаходить застосування в багатьох галузях. У мистецтві творче мислення проявляється в таких дисциплінах, як живопис, письмо та музика. Художники використовують свою уяву та креативність для створення унікальних і спонукаючих до роздумів творів, які кидають виклик загальноприйнятим нормам і надихають інших. У науці та техніці творче мислення веде до інновацій та проривів. Вчені та винахідники використовують свої навички творчого мислення, щоб досліджувати нові можливості та розробляти рішення складних проблем. Від новаторських медичних відкриттів до технологічних досягнень, творче мислення відіграє вирішальну роль у розширенні меж людських знань і розуміння. Нарешті, творче мислення є важливим у бізнесі та підприємстві. Він сприяє інноваціям і допомагає підприємствам випереджати конкурентів. Підприємці, які мислять креативно, можуть виявляти невикористані ринкові можливості, розробляти нові продукти чи послуги та створювати унікальні ціннісні пропозиції, які відрізнятимуть їх від конкурентів.

Чи можете ви думати інакше, виходити за межі звичного, "мислити нестандартно"? Чи дозволяєте ви своїй творчості проявлятися? Творчість призначена не лише для художників, письменників чи музикантів. Кожен у будь-якій сфері може і повинен розкривати свою творчу сторону, будь то фінанси, наука чи управління проектами. Це сприяє народженню нових ідей та вирішенню, здавалося б, нерозв'язних проблем.

Концепція креативності вже включена в багато європейських та міжнародних навчальних програм, підкреслюючи нагальну потребу підготувати громадян майбутнього до спокійного протистояння постійним змінам у сучасному суспільстві та швидкої адаптації до них.

Креативність розглядається як ключовий фактор людського розвитку та культури, оскільки вона дозволяє створювати нові речі й знаходити нестандартні рішення, які використовують музиканти, художники, винахідники та вчені. Як виникає творчість? Що відбувається в нашому мозку? Чи можна вплинути на творчість?

Розвиток інформаційних технологій і змінна економічна ситуація у світі змушують приймати нестандартні бізнес-рішення, спонукаючи мислити по-іншому, виходити за межі шаблонних підходів, застосовувати свої приховані творчі таланти та навички для генерації інноваційних ідей та вирішення складних завдань.

Використання навичок креативного мислення в бізнесі дозволяє розглядати проблеми з іншої перспективи та знаходити нестандартні їхні вирішення. Завдяки цьому такі навички важливі не лише в художній сфері, а й у економіці та соціальній галузі.

Великі ідеї не з'являються просто так. Щоб придумати видатну нову ідею, необхідно мати відповідні знання, досвід та сприятливі обставини. Однак існують методи, які можуть покращити ваші навички творчого мислення.

Що таке креативне мислення? Вважається, що креативно мислять лише люди з певними здібностями у творчості, як-от малювання чи письменництво. Але творче мислення – це процес створення чогось нового; це здатність поглянути на проблему з нового кута та знайти інноваційне рішення, про яке ще ніхто не думав. Іншими словами, це нестандартне мислення.

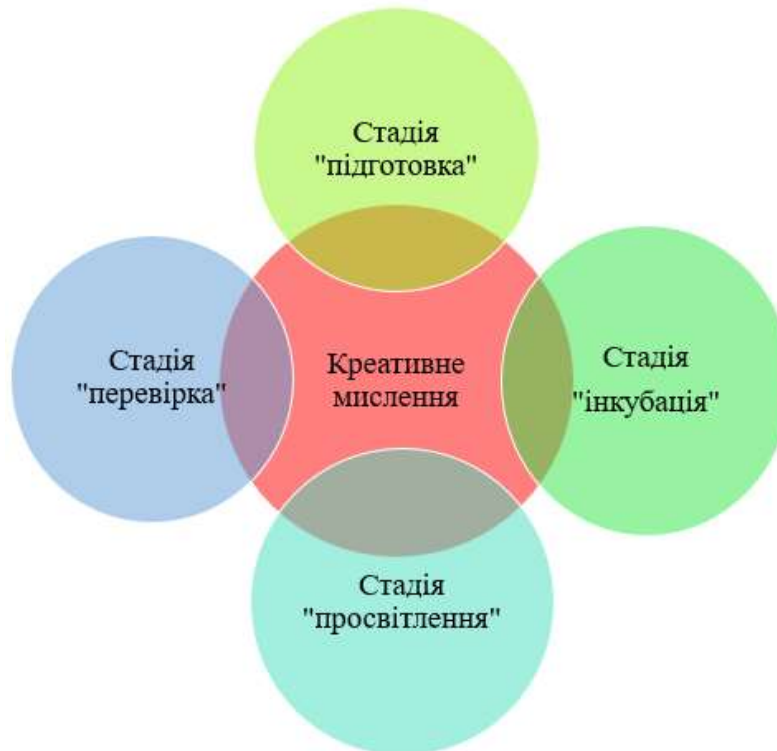
Креативне мислення – це здатність створювати щось нове, будь то проблема, метод, пристрій, художній об'єкт або форма. Воно допомагає швидко реагувати на проблеми та знаходити нестандартні виходи зі складних ситуацій. Креативність важлива не лише для людей творчих професій – вона застосовується для вирішення найрізноманітніших повсякденних завдань.

Отже, креативне мислення і творче мислення є синонімами, що приводять до отримання нестандартних рішень стандартних проблем, зменшення витрат та збільшення прибутків.

Хоча деякі люди більш творчі, ніж інші, творче мислення можна розвинути з практикою. Це важлива навичка для кожного, незалежно від того, навчаєтеся ви чи працюєте.

Креативні ідеї просто чарівним чином з'являються у вашій голові? Якщо вам потрібно вигадати новаторські ідеї, ви повинні створити умови для їх реалізації або дати своєму мозку правильний матеріал для роботи. Для цього важливо, щоб ми розглянули, як працює творче мислення.

Не можливо не погодитись з Гремом Уолласем, який у своїй праці "Мистецтво мислення" [1], визначає, що креативне/творче мислення складається з чотирьох стадій:

*складено за [1]

Рис. 1. Стадії креативного мислення

Розглянемо більш детально стадії креативного мислення [1]:

- стадія «підготовка»: тут визначається проблема, яку потрібно вирішити, або необхідно вирішити, потім починається процес збирання якомога більше інформації про цей процес або предмет;

- стадія «інкубація»: на цьому етапі обробляється зібрана інформація. Замість того, щоб свідомо намагатися вирішити проблему, ви дозволите своєму розуму блукати самостійно, працюючи над предметом. Це спричинить більшу творчість. Насправді тут працює ваша підсвідомість;

- стадія «просвітлення»: це момент «осяяння», який справді відбувається, коли не думаєте активно про творче рішення. Ви можете буквально приймати душ, коли раптом знайдете відповідь, яку шукали;

- стадія «перевірка»: настав час перевірити, чи справді ця ідея спрацює. На цьому завершальному етапі творчого розумового процесу потрібно перевірити власну ідею. Використовуйте своє критичне мислення, щоб уточнити свою ідею та підготувати її до того, щоб донести її до аудиторії. [2]

Тобто, можна визначити, що креативне мислення допомагає підійти до проблеми під іншим кутом та швидше знайти оригінальні рішення. Таким чином, усвідомлюється реальна економія часу та грошей на своїх проектах і більшій продуктивності, тому що витрачається менше часу на вирішення проблем та більше часу на виконання основних завдань.

Креативне мислення, за нинішнім визначенням, і двох основних нейропсихологічних компонентів: конвергентного мислення і дивергентного мислення. Конвергентна творчість дозволяє нам сприймати зв'язки та створювати асоціації. Це дозволяє генерувати правильне рішення на основі попередніх знань або різноманітних даних. Якщо ви добре знаєтеся на конвергентному мисленні, ви можете легко знайти багато синонімів для терміну або безліч прикладів для категорії.

Креативне мислення має кілька ключових особливостей, які відрізняють його від традиційного або аналітичного мислення.

Творчу людину від звичайної відрізняє:

- прагнення знайти нетривіальне розв'язання задач
- вміння бачити нове у буденному, використовувати знайомі речі інакше
- здатність змінювати фокус уваги зі звичного погляду на нову
- готовність генерувати ідеї в будь-якій обстановці, навіть якщо вона не містить джерела натхнення

джерела натхнення

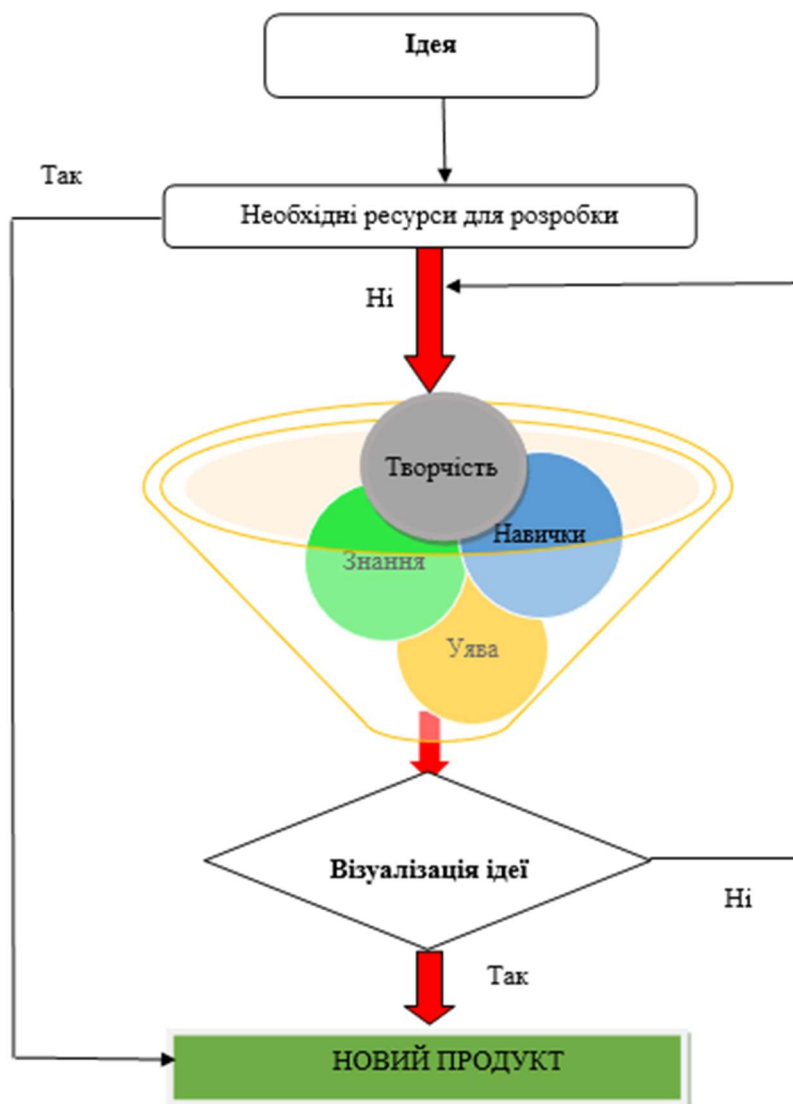
- Цінність креативного мислення неймовірно зросла останні кілька років. Якщо раніше вміння нешаблонно мислити асоціювався здебільшого з обов'язками креативних агентств, то зараз спектр застосування креативу сильно розширився. [2]

Існують певні ознаки, якими можна розпізнати ступінь креативності людини:

1. Гнучкість мислення;
2. Втеча;
3. Наявність нестандартних ідей;
4. Уміння вибрати з безлічі рішень найвигідніше.

Гнучкість мислення – здатність відтворити кілька різних варіантів розв'язання однієї й тієї ж задачі. При прийомі працювати у великі підприємства існують тести, у яких визначається ступінь гнучкості розуму. Наприклад, даються два слова, абсолютно незв'язані між собою. Претендент на посаду за фіксований час має скласти речення, де будуть вживані ці слова та пов'язані між собою за змістом. Чим більше речень, тим більше розвинене креативне мислення. [2]

В світі існує японська практика Кайдзен – безперервне покращення процесів виробництва та бізнес-процесів. Цей метод успішно застосовують у компанії Toyota. Будь-який співробітник компанії може запропонувати удосконалити виробничий процес, і це покращення запровадять. До речі, основою популярної зараз scrum-методології також лежать методи Кайдзена. [2]

*розроблено автором

Рис. 2. Алгоритм реалізації бізнес – ідеї з обмеженими ресурсами

Співробітники з креативним мисленням дуже цінуються. Важливо, щоб фахівець міг не лише вигадати ідею, а й реалізувати її у випадку коли існують певні обмеження в ресурсах або в цілях досягнення ідеї. При цьому нестандартні рішення мають орієнтуватися на конкретні бізнес-цілі.

Коли мова йде про сприяння прийняттю нестандартних рішень в бізнесі, креативне мислення відіграє вирішальну роль. Творче мислення передбачає продуктивні та дослідницькі тести, які базуються на загальноприйнятих термінах і спрямовані на пошук швидких і розумних рішень життєвих проблем. У трудовій діяльності, яка передбачає виконання нестандартних завдань і складних проблем, творче мислення має важливе значення для генерування ідей і розпізнавання основних проблем [4]. Люди, які володіють навичками творчого мислення, здатні відкривати нетрадиційні шляхи досягнення цілей і відкриті до різних способів мислення та вирішення проблем [5]. Це визнання важливості креативного мислення знаходить своє відображення в розвитку таких ключових компетентностей, як практична творча діяльність, ініціативність, уміння вирішувати нестандартні завдання. У сфері освіти актуальність креативного мислення підтверджується нормативними документами, які акцентують увагу на здатності творчо шукати, знаходити нестандартні рішення, критично мислити. Прийняття творчого мислення вимагає зміни мислення в бік прийняття нестандартних підходів і визнання потенціалу нетрадиційних рішень [6]. Творче мислення також пов'язане з розпізнаванням

образів і розвитком навичок критичного мислення, які є життєво важливими для виявлення творчого потенціалу та пошуку інноваційних рішень у різних сферах [7]. Мислячи «нестандартно», люди можуть виявляти творчі рішення проблем і розпізнавати можливості, які могли бути пропущені в іншому випадку [8]. Зрештою, розвиток творчого мислення дозволяє людям мислити та діяти нестандартними способами, відхиляючись від прийнятих моделей мислення та використовуючи інноваційні підходи до бізнес-завдань [9].

Висновки. Креативне мислення характеризується кількома ключовими рисами, які відрізняють його від традиційних способів мислення. По-перше, люди, які володіють навичками творчого мислення, є відкритими та готовими досліджувати нові ідеї. Вони не обмежені упередженими думками чи упередженнями, а радше підходять до проблем зі свіжих поглядів. По-друге, творчі мислителі мають здатність мислити нестандартно та встановлювати зв'язки між, здавалося б, непов'язаними концепціями. Вони можуть бачити закономірності та зв'язки, які інші можуть не помітити, що дозволяє їм придумувати інноваційні рішення. Ця здатність з'єднувати точки і мислити цілісно є ознакою творчого мислення. Нарешті, творчі мислителі сприймають двозначність і невизначеність. Їм комфортно знайомитися з невідомим і вони не бояться ризикувати чи експериментувати з новими ідеями. Така готовність увійти в царство невизначеності дозволяє їм досліджувати незвідані території та відкривати нові можливості.

Креативне мислення приносить численні переваги особистому розвитку. По-перше, це покращує навички вирішення проблем і здібності до критичного мислення. Мислячи творчо, люди можуть визначати альтернативні рішення складних проблем і критично їх оцінювати. Це дозволяє їм приймати зважені рішення та ефективніше долати труднощі. Крім того, творче мислення сприяє адаптації та гнучкості в різних ситуаціях. Це озброює людей навичками адаптації до мінливих обставин і пошуку інноваційних рішень, коли вони стикаються з перешкодами. Ця адаптивність має вирішальне значення в сучасному швидкоплинному та постійно мінливому світі. Крім того, творче мислення заохочує до самовираження та індивідуальності. Це дозволяє людям використовувати свої унікальні точки зору та ідеї, сприяючи почуттю автентичності та оригінальності. Таке самовираження не тільки покращує особистий ріст, але й сприяє розмаїттю та багатству суспільства в цілому.

References

1. *La liste ultime des techniques de pensée créative visuelle pour votre prochaine grande idée* URL: <https://creately.com/blog/fr/diagrammes/techniques-de-pensee-creative-visuelle-pour-votre-prochaine-grande-idee/>
2. *The Art of Thought: A Pioneering 1926 Model of the Four Stages of Creativity* URL: <https://www.themarginalian.org/2013/08/28/the-art-of-thought-graham-wallis-stages/>
3. *Що таке креативне мислення та як її розвинути* URL: <https://alexus.com.ua/shho-take-kreativne-mislennya-ta-yak-ji-rozvivati/#lwptoc1>
4. Santoso, H., Elidjen, E., Abidinagoro, S. (2019) *The role of creative self-efficacy, transformational leadership, and digital literacy in supporting performance through innovative work behavior:* URL: <https://growing-science.com/beta/msl/3358-the-role-of-creative-self-efficacy-transformational-leadership-and-digital-literacy-in-supporting-performance-through-innovative-work-behavior-evidence-from-telecommunications-industry.html>
5. Katarzyna Szczepańska-Woszczyzna, (2014) *The importance of organizational culture for innovation in the company.* URL: <http://ojs.wsb.edu.pl/index.php/fso/article/view/121>
6. Boyle, M., Ottensmeyer, E. (2005) *Solving business problems through the creative power of the arts: catalyzing change at Unilever.* URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/02756660510620725/full/html>
7. Kryshchanovych, M., Kryshchanovych, S. (2021) *Methodological approach to determining the main factors for the development of creative thinking in students of creative professions.* URL: <https://journals.vilniustech.lt/index.php/CS/article/view/14806>
8. Fillis, I. (2004) *The entrepreneurial artist as marketer: Drawing from the smaller-firm literature.* (n.d.) URL: <https://www.jstor.org/stable/41064827>
9. Koshanova, M., Abdirkenova, A., Seitiqazy, P. (2021) *The use of media technologies in the formation of creativity in future psychological and pedagogical specialists.* URL: www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1871187121001061